

Zitting 1968-1969 – 9817 (R 666)

- (1) *Goedkeuring van de Verdragen van 's-Gravenhage van 1 juli 1964 houdende een eenvormige wet inzake de internationale koop van roerende lichamelijke zaken, onderscheidenlijk houdende een eenvormige wet inzake de totstandkoming van internationale koopovereenkomsten betreffende roerende lichamelijke zaken* (Trb. 1964, nrs. 117 en 118 en 1968, nrs. 13 en 14)
- (2) *Uitvoering van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1 juli 1964 houdende een eenvormige wet inzake de internationale koop van roerende lichamelijke zaken* (Trb. 1964, 117 en 1968, nr. 13)
- (3) *Uitvoering van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1 juli 1964 houdende een eenvormige wet inzake de totstandkoming van internationale koopovereenkomsten betreffende roerende lichamelijke zaken* (Trb. 1964, 118 en 1968, nr. 14)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 5

Algemeen

De twee Verdragen van 's-Gravenhage van 1 juli 1964 inzake de eenmaking van het recht betreffende de internationale koop van roerende lichamelijke zaken zijn de vruchten van de Diplomatieke Conferentie, die op uitnodiging van de Nederlandse Regering van 2—25 april 1964 te 's-Gravenhage is bijeen geweest.

Op verzoek van het Internationaal Instituut voor de Eenmaking van het Privaatrecht te Rome had de Nederlandse Regering reeds in 1951 te 's-Gravenhage een conferentie bijeengeroepen ter behandeling van een ontwerp-eenvormige wet betreffende de internationale koop, welke was opgesteld door een Commissie die genoemd Instituut daartoe had ingesteld. De Conferentie van 1951 besprak de grondproblemen welke aan het ontwerp ten grondslag lagen en besloot een bijzondere commissie in te stellen met opdracht het ontwerp te herzien aan de hand van de gevoerde discussies. De Nederlandse Regering verklaarde zich bereid aan deze commissie alle mogelijke steun te verlenen, o.a. door de waarneming van het secretariaat, en te zijner tijd een tweede conferentie te beleggen. De bijzondere commissie bracht in 1956 een rapport uit, waarbij een nieuwe tekst van het ontwerp-eenvormige wet aan de Nederlandse Regering werd aangeboden. Dit rapport is vervolgens aan een groot aantal regeringen gezonden. Verscheidene daarvan hebben in de daarop volgende jaren commentaar gegeven.

In 1962 kwam de bijzondere commissie opnieuw bijeen, ten einde de ingekomen opmerkingen in onderzoek te nemen. Dit heeft geleid tot zekere wijzigingen in de vroegere tekst. De gewijzigde tekst werd in 1963, vergezeld van een nota, aan de Nederlandse Regering voorgelegd. De Nederlandse Regering achtte toen de tijd rijp de toegezegde tweede conferentie bijeen te roepen. Aan de beraadslagingen werd het vierde ontwerp, dat van 1963 (de vroegere daten van respectievelijk 1935, 1939 en 1956), ten grondslag gelegd.

Aan de Diplomatieke Conferentie van 1964 werd deelgenomen door vertegenwoordigers van 28 Staten, terwijl vier Staten waarnemers zonden. Eveneens waren vertegenwoordigd de Raad van Europa, de Europese Economische Gemeenschap, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht, het Internationaal Instituut voor de Eenmaking van het Privaatrecht te Rome en de Internationale Kamer van Koophandel. De Conferentie is, dank zij de grondige en gedegen voorbereiding gedurende tientallen voorafgaande jaren en een grote wil en bereidheid tot samenwerking en daadkracht, er in geslaagd een tweetal verdragen op te stellen, waarvan het eerste strekt tot invoering van een eenvormige wet op de internationale koop van roerende lichamelijke zaken, het tweede tot invoering van een eenvormige wet betreffende de totstandkoming van koopovereenkomsten. Voor deze tweede eenvormige wet was in 1958 een ontwerp vervaardigd door het

Internationaal Instituut voor de Eenmaking van het Privaatrecht te Rome; daarover was eveneens door bemiddeling van de Nederlandse Regering de mening van een aantal regeringen ingewonnen.

De beide eenvormige wetten, die tezamen 114 artikelen tellen, bevatten een uitvoerige regeling van het recht betreffende de internationale koop.

De Nederlandse Regering heeft in december 1966 het licht doen zien aan een tweedelige uitgave in de Franse en Engelse taal van de „Actes et Documents” van de Diplomatieke Conferentie. Dit boekwerk bevat een zo volledig mogelijke documentatie van de voorbereidende werkzaamheden zowel als de handelingen der Conferentie ¹⁾.

De ondertekening van de beide Verdragen stond open tot 31 december 1965. Op die datum hadden (in chronologische volgorde) de volgende Staten ondertekend: Griekenland, het Koninkrijk der Nederlanden, het Verenigd Koninkrijk, San Marino, Italië, Vaticaanstad, België, de Bondsrepubliek Duitsland, Luxemburg, Israël, Frankrijk en Hongarije.

Het is duidelijk dat, willen de Verdragen aan hun doel, schepping van een uniform internationaal kooprecht, beantwoorden, een voldoende aantal bij de internationale handel betrokken Staten partij moeten worden. Ter Conferentie waren alle landen van de Europese Economische Gemeenschap en deze Gemeenschap zelf vertegenwoordigd. Derhalve lag het voor de hand dat in het kader van de Europese Economische Gemeenschap beraad plaats vond tussen vertegenwoordigers van de zes lid-Staten over de wenselijkheid de Verdragen te bekrachtigen. In dit beraad bleek deze wenselijkheid te worden ingezien; verwacht mag derhalve worden dat ook in de andere Lid-Staten de procedure tot het verkrijgen van parlementaire goedkeuring van de Verdragen wordt aangevangen. Indien inderdaad de zes E.E.G.-staten tot bekrachtiging zullen overgaan, zullen op een groot en wat betreft de internationale handel zeer belangrijk terrein de uniforme koopregels toepassing vinden. Het ligt in de lijn der verwachting dat daarna ook met de Gemeenschap geassocieerde landen zullen toetreden en ook andere landen waarmee de Gemeenschap nauwe handelsbetrekkingen onderhoudt. Dan zou de grondslag zijn gelegd voor de verdere ontwikkeling tot een werkelijk internationaal geldend uniform kooprecht, waarmee de internationale handel zeer gebaat zou zijn. In dit verband dient nog te worden vermeld, dat in het Verenigd Koninkrijk reeds een wetsontwerp ter uitvoering van de beide Verdragen van 's-Gravenhage kracht van wet heeft gekregen en dat de Verdragen voor dat land op 31 augustus 1967 zijn bekrachtigd ²⁾.

De Haagse Koopverdragen zijn ook ter sprake gekomen in de eerste zitting van de United Nations Commission on Inter-

¹⁾ Een exemplaar is ter griffie van de Kamer neergelegd, ter inzage van de leden.

²⁾ Ten aanzien van het Verdrag inzake de koop zijn verklaringen afgelegd als bedoeld in de artikelen III en V; zie hierna blz. 5—7 en 9—10.

national Trade Law (UNCITRAL), gehouden van 29 januari tot 26 februari 1968, waar besloten werd eerste prioriteit aan de harmonisatie en unificatie van het internationale kooprecht te verlenen. Op voorstel dezer commissie heeft de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties zich tot de Regeringen van de lid-Staten en van de leden van de gespecialiseerde organisaties gewend met de vraag of zij het voornemen hebben partij te worden bij de Haagse Verdragen en welk standpunt zij in het algemeen ten opzichte van deze Verdragen innemen¹⁾.

Door het Internationaal Instituut voor de Unificatie van het Privaatrecht in Rome is een commissie ingesteld ter bestudering, in overleg met het secretariaat van de Verenigde Naties, van de antwoorden der Regeringen op bovengenoemde enquête en de mogelijkheid te onderzoeken om zo spoedig mogelijk uitvoering te geven aan de Aanbeveling No. 2 gehecht aan de Slotakte van de Diplomatieke Conferentie van Den Haag 1964 (deze aanbeveling beoogde de instelling van een commissie van vertegenwoordigers van geïnteresseerde Staten met het doel overleg te plegen omtrent middelen tot bevordering van de unificatie van het recht op de internationale koop).

Stemt de levendige belangstelling die in brede kringen voor de Verdragen van 1964 aan de dag is getreden tot verheugenis, de internationale ontwikkeling roept een zeker gevaar op dat het moeizaam ter Conferentie van 1964 bereikte resultaat in de waagschaal wordt geworpen door een mogelijk streven de onderhandelingen over alle teksten te heropenen. Van deze bezorgdheid heeft ook de Britse Regering tegenover de Nederlandse Regering blijk gegeven, toen zij onlangs de vraag stelde wanneer bekrachtiging van de Verdragen door Nederland zou kunnen worden tegemoet gezien.

Met het oog op deze omstandigheden achten de ondergetekenden het van groot belang dat de onderhavige Verdragen door Nederland en de andere lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap zo spoedig mogelijk worden bekrachtigd. Zij zijn van mening, dat met deze Verdragen een gewichtige stap is gezet in de richting van de internationale eenmaking van het recht. Dit is reeds op zichzelf een verheugende ontwikkeling, waaraan Nederland, der traditie getrouw, zo krachtig mogelijk moet medewerken. Doch door het van kracht worden van deze Verdragen zullen ook zeer concrete belangen, namelijk die van de internationale handel, ten eerste worden gediend. Dit is reeds tot uitdrukking gekomen in de actieve medewerking, die de Internationale Kamer van Koophandel van het begin af aan aan de totstandkoming der Verdragen heeft gegeven. Voor wat Nederland betreft is bij de raadpleging van de geïnteresseerde kringen van het bedrijfsleven gebleken, dat deze een bekrachtiging zonder voorbehoud door Nederland van deze Verdragen zouden toejuichen.

De inhoud van de beide Verdragen

I. *Het Verdrag houdende een eenvormige wet inzake de internationale koop van roerende lichamelijke zaken*

a. *Het Verdrag*

Artikel I bevat de hoofdverplichting die aan de verdragsluitende Staten wordt opgelegd, namelijk die tot het opnemen in hun wetgeving van de in de Bijlage van het Verdrag vervatte eenvormige wet. Indien, zoals voor het Koninkrijk het geval is, de authentieke teksten niet in de landstaal zijn gesteld, zal de eenvormige wet in een vertaling in de officiële taal van het land moeten worden opgenomen. Ter voldoening aan het bepaalde in dit artikel wordt tezamen met het ontwerp van Rijkswet, houdende goedkeuring van de Verdragen (1) een ontwerp van wet, dat de Bijlage bij het Verdrag in de Nederlandse taal bevat (2), ingediend.

Ingevolge *artikel II* kunnen twee of meer Verdragsluitende Staten verklaren, dat zij zijn overeengekomen elkaar niet als verschillende Staten te beschouwen omdat zij gelijke of nauw verwante rechtsregels toepassen op koopovereenkomsten. Een dergelijke verklaring kan ook eenzijdig worden afgelegd, in-

dien de andere Staat, waarin gelijke of nauw verwante rechtsregels worden toegepast, geen verdragsstaat is. Deze bepaling is opgenomen teneinde andere unificaties, zoals die tussen de Beneluxlanden, de Scandinavische Staten of landen van het Britse Gemenebest, niet in de weg te staan. Inderdaad is een ontwerp van eenvormige wet op de koop opgesteld door de Benelux Studiecommissie voor de eenmaking van het recht en onlangs aangeboden aan de Regeringen van de drie landen. Indien te zijner tijd in de drie Staten de huidige bepalingen van het interne recht van koop en verkoop door een eenvormige wet zouden kunnen worden vervangen, zouden de Beneluxlanden van het onderhavige artikel gebruik kunnen maken om een verklaring af te leggen. De eenvormige wet inzake de internationale koop zou dan niet meer gelden voor koopovereenkomsten, welke zijn gesloten tussen in verschillende Beneluxlanden gevestigde partijen.

In de *artikelen III, IV en V* opent het Verdrag de mogelijkheid tot het afleggen van verklaringen overeenkomstig de door verschillende delegaties ter Conferentie uitgesproken wensen.

Volgens *artikel III* kan iedere Staat verklaren, de toepassing van de eenvormige wet te beperken tot overeenkomsten tussen partijen die hun vestiging of, bij gebreke daarvan, hun gewone verblijfplaats hebben op het grondgebied van verschillende *Verdragsluitende Staten*.

In zoverre is dus afwijking mogelijk van artikel 1 van de eenvormige wet, dat bepaalt dat deze wet van toepassing zal zijn op koopovereenkomsten tussen partijen, die hun vestiging of, bij gebreke daarvan, hun gewone verblijfplaats hebben op het grondgebied van verschillende Staten, onverschillig of deze Staten partij zijn bij het Verdrag. De Conferentie meende, dat het in strijd met de opzet en het karakter van uniform recht zou zijn om het criterium voor toepasselijkheid, wat de plaats van vestiging betreft, te beperken tot verdragsstaten, omdat het uniforme recht dan zijn algemene gelding in het rechtsgebied van de Staten die het recht aanvaard hebben zou verliezen en zou teruggebracht worden tot conventioneel recht, dat slechts van toepassing zou zijn op justitiabelen uit verdragsstaten. Nadat een voorstel om in artikel 1 van de eenvormige wet te spreken van „verdragsstaten” was verworpen, heeft een aantal delegaties echter de mogelijkheid tot het afleggen van een verklaring als bedoeld in artikel III willen openen, omdat zij er bezwaar tegen hadden dat de eenvormige wet zou kunnen worden toegepast op partijen, die zijn gevestigd in landen die geen partij bij het Verdrag zijn en die de eenvormige wet niet kennen of deze toepassing niet willen. Andere delegaties, waaronder de Nederlandse, konden evenwel dit bezwaar niet van veel gewicht achten. Zij wezen er op, dat de eenvormige wet, wanneer deze eenmaal in werking zal zijn getreden, in de internationale handelskringen algemene bekendheid zal genieten. Er zal voorts in ieder geval een aanknopingspunt met een verdragsstaat moeten zijn, wil een rechter van een dergelijke Staat zich bevoegd kunnen verklaren. Partijen zijn bovendien geheel vrij, krachtens artikel 3 van de eenvormige wet, de toepasselijkheid uitdrukkelijk of stilzwijgend uit te sluiten. De beperking tot verdragsstaten, aldus deze delegaties, zou leiden tot een aanmerkelijke verkleining van het werkingsgebied van de eenvormige wet; de handel zou daarmee slecht zijn gediend omdat zij in vele gevallen toch nog onderworpen zou blijven aan de diversiteit van rechtsstelsels, welke de eenvormige wet voor de internationale koop juist beoogt op te heffen.

Er bestaat ook naar de mening van de ondergetekenden bezwaar tegen het afleggen van de verklaring, omdat deze strijdig is met het doel van het uniforme recht. Het aangevoerde bezwaar dat partijen zouden kunnen worden onderworpen aan een voor hen onbekend recht wordt opgeheven, indien een voldoende aantal landen — en van voldoende importantie voor wat betreft de internationale handel — het Verdrag zal ratificeren c.q. daartoe zal toetreden. In dat geval is er namelijk een voldoende groot en belangrijk rechtsgebied waar de eenvormige wet wordt toegepast, om van de justitiabelen uit Staten die geen partij bij het Verdrag zijn te mogen verwachten, dat zij er mede bekend zijn dat een rechter in verdragsstaten het uni-

¹⁾ Official Records General Assembly, twenty-third session, supplement no. 16 (A/7216).

forme recht op iedere internationale koopovereenkomst zal toepassen.

Nu er voldoende redenen zijn om aan te nemen, dat de leden van de Europese Economische Gemeenschap dit Verdrag zullen bekrachtigen, mag verondersteld worden dat de eenvormige wet in kringen van de internationale handel algemene bekendheid zal verkrijgen. Dit is ook de opvatting van het Nederlandse bedrijfsleven, dat terzake door de Regering is geraadpleegd. De Regering meent derhalve, zulks in volledige overeenstemming met het standpunt dat door de andere E.E.G.-staten is ingenomen in het gevoerde overleg, dat door Nederland een verklaring als bedoeld in artikel III niet moet worden afgelegd.

Artikel IV stelt de mogelijkheid open dat een Staat, die reeds één of meer verdragen inzake wetsconflicten met betrekking tot internationale koopovereenkomsten betreffende roerende lichamelijke zaken heeft bekrachtigd, door het afleggen van een verklaring de toepassing van de eenvormige wet beperkt tot de gevallen, waarin de voorafgaande toepassing van een verwijzingsregel van een conflictenverdrag tot die toepassing leidt. Artikel IV hangt samen met artikel 2 van de eenvormige wet, waarin wordt bepaald dat de regels van het internationaal privaatrecht voor de toepassing van de eenvormige wet zijn uitgesloten, tenzij deze wet zelf anders bepaalt. Deze bepaling, die ter Conferentie na diepgaande discussie met grote meerderheid van stemmen is aangenomen, houdt eveneens verband met doel en wezen van het uniforme recht, dat opheffing van de verschillen tussen de nationale rechtssystemen beoogt, om aldus de internationale rechtsbetrekkingen op uniforme wijze te regelen. Het werd daarom onjuist geacht de toepasselijkheid van het uniforme recht te doen afhangen van regels, die juist de verscheidenheid van de nationale wetgevingen tot uitgangspunt hebben. In plaats van prioriteit aan de conflictenregels zou prioriteit moeten worden gegeven aan het internationaal overeengekomen uniforme recht, dat in tegenstelling tot het nationale recht, juist voor internationale betrekkingen is geschreven. Een aantal ter Conferentie vertegenwoordigde Staten had evenwel reeds het Haagse Verdrag nopens de op internationale koop van roerende lichamelijke zaken toepasselijke wet van 15 juni 1955 (laatstelijk *Trb.* 1965, 202), dat op 1 september 1964 in werking is getreden, bekrachtigd. Om het voor deze Staten, die bij het Haagse Verdrag van 1955 partij waren en voor hen, die dat alsnog wilden worden, mogelijk te maken eveneens partij te worden bij het Koopverdrag van 1964, dat een voorafgaande toepassing van een conflictenregel op de rechtsverhouding uitsluit, werd het wenselijk geacht deze landen toe te staan de bedoelde verklaring af te leggen en zo een conflict tussen beide Verdragen te vermijden.

Voor Nederland is het Verdrag van 1955 wel getekend, doch het is nimmer bekrachtigd, omdat daartegen ernstige bezwaren van de zijde van het bedrijfsleven zijn aangevoerd. Deze bezwaren komen in hoofdzaak hierop neer, dat het Verdrag geacht wordt te stringente regels voor de bepaling van het toepasselijke recht te bevatten. Partijen kunnen aan deze regels ontkomen door een rechtskeuze hetzij bij uitdrukkelijk beding, hetzij ontwijfelbaar voortvloeiend uit de bepalingen van de koopovereenkomst; met uit andere omstandigheden blijken de partijbedoelingen kan geen rekening worden gehouden. In het handelsverkeer zijn deze vormen van rechtskeuze evenwel in vele gevallen praktisch niet te verwezenlijken. Het gevolg is dan dat de als subsidiair bedoelde regeling van artikel 3, dat het bij gebrek aan rechtskeuze toepasselijke recht aanwijst, de doorslag geeft. Aangezien de Nederlandse ondernemer niet zelden via een vertegenwoordiger in het buitenland zowel koopt als verkoopt, zal deze regeling, mede gelet op het tweede lid van artikel 3, er menigmaal toe leiden dat in het bijzonder in de handel met ontwikkelingslanden een moeilijk kenbaar vreemd recht, dat niet op de internationale handel is afgestemd, moet worden toegepast. Deze bezwaren, die bij herhaling in handelskringen kenbaar zijn gemaakt, hebben de Regering er van weerhouden een wetsvoorstel tot goedkeuring van dit Verdrag in te dienen. Nu inmiddels een verdrag tot in-

voering van een eenvormige wet betreffende de internationale koop tot stand is gekomen en daardoor voor de opheffing van rechtsverscheidenheid een betere oplossing is verkregen dan door toepassing van verwijzingsregels mogelijk is, achten de ondergetekenden er des te minder reden toe aanwezig, dat het Verdrag van 1955 alsnog door Nederland wordt bekrachtigd. Zij merken daarbij op, dat de internationale handel het meeste gediend is met een zo groot mogelijke rechtszekerheid, d.w.z. zekerheid niet alleen ten aanzien van de vraag, *welk* recht op internationale koopovereenkomsten van toepassing zal zijn, maar ook en niet in de laatste plaats, zekerheid, dat een algemeen bekend, naar de inhoud bevredigend en gemakkelijk toegankelijk recht van toepassing zal zijn. Het Haagse Conflictenverdrag van 1955 tracht de rechtszekerheid te bevorderen door een uniformering van het op de internationale koop toepasselijke conflictenrecht, zodat er meer zekerheid ontstaat ten aanzien van de vraag, *welk* recht van toepassing zal zijn; doch daardoor kan nog niet worden voorkomen, dat zich bij de keuze van stelsels een groot aantal mogelijkheden aandient, terwijl ten aanzien van de andere vraag, of het toepasselijke recht algemeen bekend, gemakkelijk kenbaar en naar de inhoud bevredigend zal zijn, het Verdrag geen waarborgen geeft. Indien de eenvormige wetten het internationale kooprecht van de E.E.G.-landen zullen worden, verkrijgt dit recht een algemene bekendheid en het kan ook, mede doordat de wetten zowel in het Frans als in het Engels zijn gesteld, gemakkelijk worden gekend. Weliswaar moet nog worden afgewacht of het uniforme recht in een groot aantal landen gelding zal verkrijgen, doch de vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven hebben er bij raadpleging met nadruk op gewezen dat het voor de internationale handel belangrijker is, zekerheid te verkrijgen dat een algemeen bekend, gemakkelijk toegankelijk en goed hanteerbaar recht van toepassing zal zijn, dan enkel zekerheid te krijgen over de vraag, *welk* recht van toepassing is. Zij hebben zich dan ook zeer stellig uitgesproken vóór bekrachtiging door Nederland van het Verdrag van 1964 zonder dat enige verklaring als bedoeld in de artikelen III en IV wordt afgelegd.

Artikel V voorziet in de mogelijkheid dat een Staat bij de bekrachtiging verklaart, dat hij de eenvormige wet slechts zal toepassen op koopovereenkomsten waarin partijen, op grond van artikel 4 van de eenvormige wet, deze als op de overeenkomst toepasselijk hebben gekozen. Dit artikel dankt zijn ontstaan aan een ter Conferentie door het Verenigd Koninkrijk ingediend en door de andere Staten slechts node aanvaard amendement. Het heeft de strekking om toepassing van de eenvormige wet te beperken tot het geval, dat deze door de partijen tot contractsinhoud is gemaakt. Waarschijnlijk zal het Verenigd Koninkrijk, dat dit voorbehoud inderdaad heeft gemaakt, de enige Staat blijven, die van deze zeer ver gaande mogelijkheid tot voorbehoud gebruik zal maken. Voor Nederland kan dit voorbehoud gevoelig buiten beschouwing blijven.

Artikel VII is geschreven ten behoeve van de „common law landen”. Volgens de procedure van de „common law” namelijk kan een rechtbank de partij die wanprestatie heeft gepleegd, in beginsel slechts tot schadevergoeding aan de wederpartij veroordelen. De wederpartij kan dus in het algemeen in rechte geen nakoming („specific performance”) vragen. Het Engelse procesrecht kent namelijk niet de mogelijkheid van veroordeling tot nakoming met dwangsom, zoals te onzent. Daar de eenvormige wet *wel* de mogelijkheid geeft dat een partij nakoming vraagt, diende voor de „common law landen” een uitzondering te worden gemaakt. Deze bestaat hierin, dat wordt bepaald dat een gerecht slechts dan tot nakoming kan veroordelen, wanneer het dit op grond van zijn eigen (nationale) recht eveneens zou (kunnen) doen met betrekking tot soortgelijke koopovereenkomsten, waarop de eenvormige wet niet van toepassing is. Voor Nederland heeft dit artikel dus geen betekenis.

De artikelen VI en VIII tot en met XV spreken voor zichzelf. Vermelding verdient, dat de Nederlandse Regering optreedt als depositaris van het Verdrag.

Artikel XIII geeft de mogelijkheid om de werking van het Verdrag uit te breiden tot Suriname en de Nederlandse Antillen. De Regering van de Nederlandse Antillen heeft doen weten, te zijner tijd mede-gelding van het Verdrag voor haar land te wensen. Deze mogelijkheid dient ook voor Suriname te bestaan.

b. *De eenvormige wet*

Bij de bespreking van de procedure tot bekrachtiging in het kader van de E.E.G. is de wens geuit, dat waarborgen zouden worden gezocht voor een uniforme interpretatie van de eenvormige wet. Daartoe zou kunnen bijdragen, dat de wetsontwerpen tot goedkeuring van het Verdrag en de daarbij behorende eenvormige wet vergezeld gaan van een eenvormige toelichting. Prof. A. Tunc, hoogleraar aan de Faculté de Droit et des Sciences Economiques de Paris, rapporteur van de hogergenoemde „Commission Spéciale”, die een belangrijke rol heeft gespeeld bij de voorbereiding van de teksten welke aan het oordeel van de Conferentie zijn onderworpen, heeft zich desgevraagd bereid verklaard een commentaar op de eenvormige wet te schrijven, dat zou kunnen dienen als materiaal voor de toelichting. Het werd wenselijk geacht dat dit commentaar in zijn geheel wordt overgelegd aan de parlementen van iedere Staat, die het Verdrag wenst te ratificeren. Prof. Tunc heeft er in zijn brief aan de Secretaris-Generaal van de Conferentie, waarbij hij het commentaar aanbood, nadrukkelijk op gewezen, dat het geen enkele officiële waarde of bindende kracht heeft. Niettemin moet het commentaar, dat ook is opgenomen in de uitgave van de Actes van de Conferentie, als gezaghebbend worden aangemerkt, geschreven als het is door een van de voraanstaande deskundigen die bij het werk van de Conferentie betrokken zijn geweest. Het wordt dus bij deze overgelegd als toelichting van de Bijlage van het Verdrag en van het wetsontwerp tot invoering van de eenvormige wet in de Nederlandse wetgeving.

De ondergetekenden menen, dat deze procedure in het gegeven geval belangrijke voordelen heeft en dat in deze omstandigheden het geven van een eigen toelichting op de eenvormige wet overbodig is. Zij mogen mitsdien voor de toelichting op de eenvormige wet en op het bedoelde wetsontwerp verwijzen naar de bijlage van deze memorie.

II. *Het Verdrag houdende een eenvormige wet inzake de totstandkoming van internationale koopovereenkomsten betreffende roerende lichamelijke zaken*

a. *Het Verdrag*

Ook hier moet blijkens artikel I de Nederlandse tekst van de eenvormige wet in de wetgeving worden ingevoerd. Aangezien wordt voorgesteld dat *beide* Verdragen inzake de eenmaking van het recht betreffende de internationale koop van roerende lichamelijke zaken worden bekrachtigd, zijn in het derde wetsontwerp met toepassing van het derde lid van artikel I van het Verdrag de artikelen van Bijlage II opgenomen in de plaats van de artikelen 1 en 4 van Bijlage I.

De bepalingen van het Verdrag verschillen nauwelijks van die van het eerste Verdrag. Voor de toelichting moge dan ook naar het daaromtrent gestelde worden verwezen. De redenen, die de ondergetekenden hebben aangevoerd als grond voor de beslissing om geen gebruik te maken van de mogelijkheden tot het maken van een voorbehoud als bedoeld in de artikelen III en IV van dat Verdrag, gelden ook voor de bijna woordelijk gelijke artikelen III en IV van het onderhavige Verdrag. Ook van dit Verdrag heeft de Regering van de Nederlandse Antillen doen weten, te zijner tijd mede-gelding voor haar land te wensen; de mogelijkheid daartoe dient voor Suriname eveneens te bestaan.

b. *De eenvormige wet*

Wat de inhoud van de eenvormige wet en het wetsontwerp nr. 3 betreft, moge vooreerst worden opgemerkt, dat bij het commentaar van Prof. Tunc te rade kan worden gegaan voor zover de artikelen of de gebruikte termen overeenstemmen met die van de eenvormige wet gevoegd bij het eerste Verdrag en

wetsontwerp nr. 2. Voor het overige menen de ondergetekenden te mogen afzien van het geven van een uitvoerige toelichting en te kunnen volstaan met het geven van een korte omschrijving van de inhoud van de eenvormige wet en een vergelijking met enkele bepalingen van het ontwerp voor het nieuwe B.W. (Bijl. *Handelingen* Tweede Kamer 1954—1955 — 3770 en 1963—1964 — 7729). De artikelen zijn op zichzelf eenvoudig en duidelijk en behoeven weinig commentaar. Voor zover nodig kan raadpleging van de Actes et Documents materiaal verschaffen voor de interpretatie.

Het toepassingsgebied van de wet komt geheel overeen met dat van de wet op de koop. De tekst van artikel 1 verwijst naar die van de artikelen 1, 2, 5, eerste lid, 6 en 7 van de wet op de koop.

In beginsel bevat de wet op de totstandkoming geen dwingend recht; ingevolge artikel 2 hebben steeds andere regels, die voortvloeien uit de voorafgaande onderhandelingen, het aanbod, het antwoord of de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden, voorrang; vergelijk artikel 9 van de eenvormige wet inzake de koopovereenkomsten. Een beperking op deze regel vormt het op Nederlands voorstel opgenomen tweede lid van het artikel, dat niet door partijen kan worden opzij gezet.

Evenmin als de koopovereenkomst zijn aanbod en aanvaarding aan enig vormvereiste onderworpen (artikel 3, vergelijk artikel 15 van de wet op de koop).

Artikel 4 geeft een omschrijving van hetgeen in de zin van de eenvormige wet als een aanbod wordt beschouwd. De mededeling moet voldoen aan twee vereisten: voldoende bepaaldheid en het blijik geven van de wil van aanbieder om zich te binden. Het artikel spreekt van een mededeling die is gericht tot een of meer bepaalde personen; het artikel heeft dus geen betrekking op het openbaar aanbod, maar sluit het openbaar aanbod overigens niet uit van de werking van de wet.

Ter Conferentie is veel aandacht geschonken aan de vraag van de herroepelijkheid van het aanbod. Het oorspronkelijke ontwerp van wet van 1958 bepaalde, dat het aanbod in beginsel onherroepelijk was. Artikel 5 geeft het andere standpunt weer in die zin, dat het aanbod in beginsel kan worden herroepen, zolang de geadresseerde het nog niet heeft aanvaard, mits is voldaan aan de eisen van goede trouw en niet wordt gehandeld in strijd met de goede gebruiken. Heeft de herroeping de geadresseerde pas bereikt nadat deze zijn aanvaarding had verzonden (of een daarmee gelijkstaande handeling verricht), dan heeft de herroeping geen gevolg; vergelijk artikel 6.5.2.2 lid 1 van het ontwerp nieuw B.W. Indien het aanbod een termijn voor aanvaarding stelde of zelf aangaf dat het onherroepelijk was, kan het niet worden herroepen.

Volgens artikel 6 kan aanvaarding bestaan in een (vormvrije) verklaring, maar ook in een andere handeling, zoals verzending van het bestelde of van de koopprijs, die kan worden beschouwd met een verklaring gelijk te staan. De vraag of een dergelijke handeling als een aanvaarding kan worden aangemerkt moet worden beoordeeld aan de hand van de inhoud van het aanbod of wel de tussen partijen gebruikelijk geworden handelwijzen of de gewoonte.

Op de vraag of de verzending van een zaak die niet (geheel) beantwoordt aan de bestelling als een aanvaarding daarvan kan worden aangemerkt, geeft het artikel geen direct antwoord. Denkbaar is dat een dergelijke verzending onder omstandigheden kan worden beschouwd als „andere handeling. . . . die kan worden beschouwd gelijk te staan met de in het voorgaande lid bedoelde verklaring.”

Artikel 7 geeft een regel voor het geval een aanvaarding niet bij het aanbod aansluit, doordat zij aanvullingen, beperkingen of andere wijzigingen bevat. Heeft het antwoord *wel* de strekking van een aanvaarding en zijn de aanvullingen of afwijkingen niet van wezenlijke betekenis, dan geldt het als aanvaarding, tenzij de aanbieder op korte termijn bezwaar maakt. Zijn de aanvullingen, beperkingen of andere wijzigingen evenwel van zo verre strekking, dat zij de voorwaarden van het aanbod wezenlijk aantasten, dan geldt het antwoord als weigering en als een tegen-aanbod. Vergelijk artikel 6.5.2.8 lid 1 van het ontwerp nieuw B.W.

De artikelen 8 en 9 geven regels over de vraag binnen welke termijn de aanvaarding moet zijn ontvangen, wil deze gevolg hebben, en onder welke omstandigheden een te laat aangekomen aanvaarding nog gevolg kan hebben. De wet eist dus de ontvangst door de geadresseerde. Niet voldoende is, dat de aanvaarding is verzonden; zij moet de geadresseerde ook hebben bereikt, d.w.z. ingevolge artikel 12: zijn afgegeven aan het adres van degene tot wie de mededeling is gericht. Vergelijk artikel 3.2.4 lid 2 van het ontwerp nieuw B.W. Het tweede lid van artikel 9 geeft een genuanceerde regeling met betrekking tot het risico van de verzending, in het geval dat de aanvaarding de aanbieder te laat bereikt. Blijkt deze aanvaarding onder zodanige omstandigheden te zijn verzonden, dat zij bij normale overbrenging de aanbieder tijdig zou hebben bereikt, dan geldt zij als tijdig aangekomen en heeft dus gevolg; doch de aanbieder kan de aanvaardende partij nog op korte termijn verwittigen, dat hij het aanbod vervallen beschouwt.

Evenals in artikel 7 is hier sprake van een „korte termijn”. In de Eenvormige wet inzake de totstandkoming van koopovereenkomsten wordt daarvan geen omschrijving gegeven, doch het moet worden aangenomen, dat daarmee hetzelfde wordt bedoeld als in de Eenvormige wet inzake de koop, waar de term veelvuldig voorkomt en in artikel 11 wordt omschreven als „een in de gegeven omstandigheden zo kort mogelijke termijn, te rekenen van het tijdstip waarop de handeling redelijkerwijs kan worden verricht.”

Artikel 10 geeft een eenvoudig antwoord op de vraag of een aanvaarding nog kan worden herroepen: dit kan alleen, wanneer de herroeping de aanbieder bereikt vóór of gelijktijdig met de aanvaarding.

Artikel 11 geeft een oplossing voor het geval, dat een der partijen in de tijd tussen het aanbod en de aanvaarding overlijdt of onbekwaam wordt. Het oorspronkelijke ontwerp is ook op dit punt ter Conferentie geheel gewijzigd. Bepaalde dit, dat het aanbod in geval van dood of onbekwaamheid van degene tot

wie het was gericht zonder meer verviel indien het nog niet was aanvaard, en dat het in geval van dood of onbekwaamheid van de aanbieder kon worden herroepen, de regel van artikel 11 kiest voor het voortgaan van de totstandkoming van de overeenkomst tenzij het tegendeel zou voortvloeien uit de bedoeling van partijen, de gewoonte of de aard van de transactie. Vergelijk hiermede artikel 6.5.2.5 van het ontwerp nieuw B.W.

Hoewel het theoretisch wellicht juist zou zijn, wanneer een mededeling eerst gevolg heeft, nadat de geadresseerde deze heeft vernomen, definieert artikel 12 „bereiken” als *afgegeven* worden aan het *adres* van degene aan wie de mededeling is gericht. De mededeling behoeft dus niet te zijn afgegeven aan de geadresseerde zelf; voldoende is dat deze is afgegeven aan zijn adres. Wanneer een verklaring de geadresseerde heeft bereikt, zijn omstandigheden, die veroorzaken dat hij de ontvangen verklaring niet onmiddellijk heeft vernomen, steeds persoonlijke omstandigheden, die hij voor zijn rekening moet nemen. Vergelijk artikel 3.2.4 van het ontwerp nieuw B.W. en de toelichting daarop. Het bewijs, dat (en wanneer) de geadresseerde van de mededeling kennis heeft genomen, zou voor de afzender moeilijk zijn te leveren; en ook moet worden vermeden dat de aanbieder die zijn aanbod niet gestand wil doen, het zelf in de hand zou kunnen hebben om daaraan te ontkomen door de aanvaarding te negeren of zelfs niet in ontvangst te willen nemen.

Artikel 13 komt overeen met artikel 9 van de eenvormige wet inzake de koop.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.